

נר לשולחן שבת

שבת כלה - חג השבועות

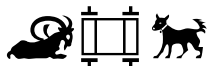
גליון 744 תשפ"א

אם אין קמה
אין תורה!

יום רביעי פרשת במדבר כ"ד באייר... תשע"ו

שאלתי הבוקר את מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן במה להתכונן ליום טוב שבועות הבא עלינו לטובה. ענה רבינו בקצרה: "לשמור את הפה לבל ידבר לשון הרע!" ("נאות אפרים" מהגאון ר' אפרים שטראוס שליט"א)

"מפסח ועד חג השבועות"...

בהגדה של פסח אנו אומרים "אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה, דיינו". וכמובן אינו מובן...

חז"ל אומרים שאילו חלילה לא היינו מקבלים את התורה, היינו צריכים ללכת וללמוד מידות מחיות, עופות וחרקים. (עירובין ק) יש להבין, איזה אדם ילך ללמוד מחיות, אם מבני אדם אחרים אינו רוצה ללמוד?

תשובה: לכן אם לא היינו מקבלים את התורה היה הקב"ה מביא אותנו אל הר סיני, אל אותו הר שהיה הנמוך בין ההרים. או אז היינו לומדים ממנו מידת הענווה, עתה כבר היינו מסכימים ללכת וללמוד גם מחיות...

(מזון לפש"ה)

ללמוד מחמור

סיפר אחד התלמידים: "כאשר באתי להבחן בשיבת מיר אצל הגאון רבי נחום פרצוביץ, בסיום הבחינה הוא אמר שהתקבלתי. ואז הוסיף, אני רוצה לומר לך הדרכה, יש אנשים שחושבים שלימוד תורה זה דבר קל וכשרואים שלא הולך להם נשברים, דע לך שללמוד תורה זה דבר מאד קשה וצריך להיות מוכן לזה. התורה מדמה את יששכר לומד התורה לחמור גרם. לדבר בלימוד ולשאול כמה שאלות אינה בחינת "חמור גרם", לימוד התורה דורש יותר מכך!"

(בנין נחום)

כח התורה

היה זה בערב פורים תשפ"א, במרכז הקניות "יש" בבני ברק, בשעת צהריים עמוסה וצפופה ביותר, מערכת התשלומים באשראי קרסה! הקונים ניסו להעביר את כרטיסיהם, אך לשווא. באיזור הקופות של השירות העצמי נוצר איפוא תור ארוך של עגלות עמוסות. עשרות אנשים שכבר סיימו את החשבון עמדו נבוכים ולחוצים, אובדי עצות: לרוקן את העגלה העמוסה? להמתין? לוותר על הקניה? חיכו והמתינו לישועה.

והנה אברך צעיר ניגש בבטחון לקופה, מעביר את כרטיסו בהצלחה ומסיים את החשבון, לתדהמת הקונים.

רחש געש החל בין הממתנים: איך הצלחת? הלא כל הקופות תקועות, יש לך כרטיס מיוחס, משהו מיוחד?

תשובתו היתה יותר ממדהימה: "התחייבתי ללמוד חצי שעה נוספת מעבר לסדרים הרגילים שלי!"

האנשים גיחכו על תשובתו, היתכן?! סברו שכנראה בדיוק התקלה תוקנה, וניסו להעביר שוב את כרטיסיהם, אך ללא הועיל, דבר לא השתנה.

הבינו הנוכחים שיש דברים בגו. החל שם "שוק קבלת התורה". אחד אמר 'אני מקבל שעה תענית דיבור' והכרטיס שלו עבר. אחר אמר 'אני מקבל ללמוד מסכת פלונית' וכרטיסו עבר. וכן עוד ועוד קבלות. המעניין שלא כל קבלה עזרה, היו שהכרטיס לא עבד עדיין...

טובה תורה מכל סחורה - קרן לימוד התורה עלתה באותו מעמד מיוחד!

(נר לשולחן שבת" מידידי הרה"ג אי"ז)

סיפר הגאון ר' אברהם צבי טויב: בהיותי בחור, דיברתי עם הגאון רבי דוד פוברסקי אודות הרמב"ם שאומר: "משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה, שאפשר שיעשה האות בלט וכישוף ... ובמה האמינו בו, במעמד הר סיני שענינו ראו ולא זר ואוזנו שמעו ולא אחר ..." (הל' יסודי התורה ח' א) ואודות הכוזרי הקובע "שאיך אבות מנחילים שקר לבניהם!" שאלתי, וכי אין שקרים שעוברים מדור לדור, תבל מלא בהם?! עמד רבי דוד פוברסקי על ההבדל בין שאר אמונות העולם לאמונתנו, שהרי שישים ריבוא מעם ישראל ראו את מעמד הר סיני, כזה דבר אי אפשר לשקר, אמר רבי דוד: "ניתן לשקר את כל העולם חלק מהזמן, ואת חלק מן העולם כל הזמן, אבל את כל העולם, כל הזמן אי אפשר לשקר!"

ואז הדהים אותי באומרו: "בני ביתי ומקורבי יודעים שאני לא מאמין שהאדם הגיע לירח..."

"מה זאת אומרת" תמהתי "הרי כולם ראו את הנחיתה של החללית על הירח, ואת האסטרונאוט הולך על הירח!?" "איפה ראו?" "בכלי התקשורת" השבתי.

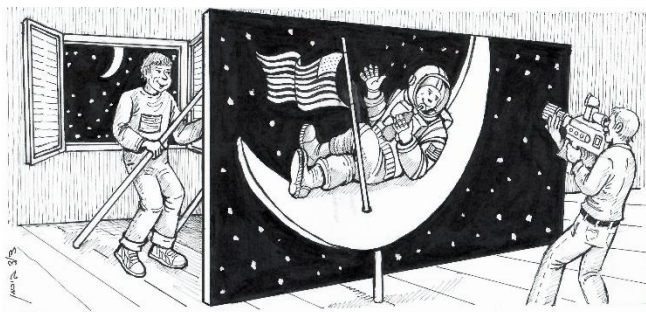
"זו המצאה, זו היתה הדמיה... דע לך, האמריקאים לקחו מדבר בקליפורניה, סידרו שהמקום יראה כמו ירח, הניחו שם חללית, וסיפרו שנחתו בירח..."

התקוממתי ונסעתי: "הרי בשביל כזה דבר צריכים לפחות חמש מאות אנשים לעשות זאת. להכשיר את הקרקע, לבנות את כל התפאורה מסביב. מי בנה את החללית והכין אותה? מי צילם את הנחיתה כאילו? צבא, משטרה, מדענים, כל כך הרבה אנשים ידעו שזה שקר ואף אחד לא הדליף?! זה לא יתכן!"

ורבי דוד בשלו: "כן, הזהירו אותם שלא יספרו, איימו עליהם, וגם הבטיחו כסף למי שישמור את הסוד, וכך הסוד הזה נשמר". המשכתי בהתרגשות: "ואף אחד מהם לא סיפר לאשתו?! לילדיו?! לחבריו הטובים?! אלפי אנשים יודעים מזה, והם מסתובבים בינינו וזה לא דולף?! וגם אם נאמר שפחדו לגלות, הרי לפחות אחד מהם היה יכול לספר זאת לפני מותו, כשכבר אין לו מה להפסיד!?"

כאן הרים רבי דוד את עיניו, עצר את שטף טענותי ואמר: "או... עכשיו אמרת את היסוד, עכשיו הבנת שאין אדם מנחיל שקר לבניו!"

(נר לשולחן שבת)

טבע תורתנו הקדושה שורפת ומבערת כל מחשבות רעות והרהורים רעים!

(קרן אורה" תענית ד.)

"אלמלא יצר הרע לא היה הקב"ה מוריד את התורה מן העליונים אל התחתונים - השיב להם משה: כלום יש יצר הרע ביניכם." (שבת פט.)

נשמות ישראל הם למעלה ממעלה ממדרגת המלאכים, כי הם חצובות מכסא הכבוד ויש להם שורש מכסא הכבוד ולמעלה בסוד האצילות ... אבל מדרגת מלאכים היא מעולם היצירה ואין להם ניקה רק מהכסא ולמטה.

(של"ה שבועות תורה אור)

כבוד מרן מוחותני שליט"א. ישר כח על הספר החדש ימלא פי תהלתך. מה שהעיר מרן שליט"א על מה שאמרו במסכת אבות "כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל" שבזמננו אין אנו רואים זה... לכאורה כוונת חז"ל שזה דרכה של תורה שאפילו אם רק פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה אתה מקבל עליך שתלמד תורה. וזה בוודאי יכול לקבל עליו גם בזמן הזה... והקב"ה יזכה להדפיס עוד ספרים אחרים עד ביאת הגואל בב"א.

(כתב הגר"ר יצחק אוהב ציון בקונטרסו הנפלא "קניני חיים" על מ"ח קניני תורה: "יש תחת ידי מכתב שכתב רבינו שליט"א למרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, כמדומה שלא נדפס בשום מקום")

עם ישראל הם הכי ראויים לקבל התורה

וברור שאין באומות אומה ראויה לקבלת התורה אלא ישראל... מלומדים לעבדות, כי הנותן על צווארו עול תורה צריך שיהיה מרוחק מן העידון והגאוה, כדי שלא ישכח בוראו ויבעט... וכיון שכן דרכה של תורה, כיצד יסבלו עול תורה כל האומות שהם מורגלים בעידון ושכרות, שאינם יכולים לשבר גאון לבם וחוזק גופם לקיים התורה ומצוותיה המתשת כוחו של אדם, ולכן נקרא שמה 'תושיה', על כן לא היתה ראויה אלא לישראל, שהם מוכנים להחליש גופם, והקב"ה נותן להם כח לעמוד. ("מנורת המאור" נר ג' ד' פ"ג)

שאל המהר"ם מלובלין-ילמדנו רבינו:

סופר שנתנו לו ספר תורה לכתוב וקבעו זמן, הגבילוהו עד חג מתן תורתנו, חג השבועות. ולא הספיק לו הזמן, כיון שראה כן, לקח את אשתו שתסייע לו במלאכת הקודש. נתן לה לתפור ולחבר היריעות וגם לגרור ולתקן את הדיו הדבוק הנוגע באותיות. עתה יורנו רבינו, אם ספר התורה הזה כשר או פסול, כי נפלה מחלוקת בין חכמי עירנו, אלו פוסלין והללו מכשירין.

השיב המהר"ם: הגם שאני טרוד בשל השריפה שפקדה אותנו והנני נודד ומטולטל כציפור נודד ואין לי מקום להתבודד לעיין כדי לרדת לעומק הדין והטירדה תעצום עיני, וגם כלי תשמישי, ספרי הקודש אינם בידי, מכל מקום לרוב הפצרתכם אשיב בקיצור מופלג.

בענין תיקון האותיות יש לחלק, אם הנגיעות בגוף האותיות שהשתנתה צורתן, שהדין הוא שהאות פסולה, ואז אם האישה גוררת את הדבקות זו כתיבה גמורה ופסול, לבין גרירה בין אות לאות, שיש להכשיר באישה בדיעבד.

ובענין התפירות, לרווחא דמילתא, אם אפשר בקלות להתיר את התפירות ולחבר מחדש וכן את הנגיעות שתיקנה יעשו כן, וראוי להחמיר בזה, כיון שאפשר לתקן "מהיות טוב אל תקרי רע". ומה שאינו ידוע, או שאי אפשר לתקן כשר בדיעבד.

(שו"ת מהר"ם מלובלין סי"ח עיי"ש וקיצרנו מאד, וכתבתי בענין זה בגליון פר' במדבר תשס"ח)

מעשה בעיר קושטין דפרפינא שהיתה רחוקה מהים יום או יומיים. גוי דייג הביא דגים למכור בחג השבועות בעיר. שאל הדייג את הותיק רבי נברם כהן, אם יהיה מותר ליהודים לאכול מהדגים שהביא. והשיבו בתקיפות: "לא היום ולא מחר!" בכל זאת יצאו אנשים בני בליעל וקנו ממנו דגים. אחר כך, בבית הכנסת לעגו הקונים לרבי נברם באומרם בזלזול: 'נראה מי ימנע אותנו מלאכול את הדגים...'

הלך רבי נברם אל הגזבר וקבעו קנס על קוני הדגים. לאחר מכן בא אחד מן הקונים וסיפר שאת הדגים כבר אכלו ועוד הוא הוסיף חטא על פשע וקנה מהדייג עוד הפעם... רצו להחרים ולנדותם, אבל עיכבו את החלטתם עד שישמעו מה הדין.

השיב חתן הריב"ש, רבי יצחק בונפיש: מרוב חסידותך התחלף לך מקום במקום... דנת דגים הבאים במקומך שאתה דר היום רחוק מן הים לאסור, כמו שהייתם נוהגים בהיותך גר בוילה פרנקה הסמוכה לים, ששם הדג אסור, בוודאי הדגים הללו ניצודו אתמול ולא ביום טוב, שהרי ממקום רחוק באו. ואין גם איסור מחוץ לתחום, הלא הדייג הזה הביא למכור גם לגויים.

אלא שיש לגעור באותו קונה שקנה אחרי שאסרת לקנות שהיה מזלזל באיסור, ואע"פ שעלתה בידו חתיכה של היתר צריך כפרה, כיון שסבר שהדבר אסור.

ועתה ביהדותך עשית מה שעשית ואל תחוש בזה כלל... ואין אדם עומד על דברי תורה אא"כ נכשל בהם ובשעה שהדור פרוץ משום מיגדר מילתא אוסרים אף המותר. (שו"ת המיוחסות לריב"ש ט"ז)

פעם בליל שבועות הבחינו תלמידי ישיבת ברנוביץ, שהיו ערים כל הלילה בלשון אש הפורצת מאחד הבתים. מיהרו והעירו את הגויים בני הבית ועמלו במסירות להוציאם מתוך הלהבות. אחרי החג בא ראש המשפחה אל ראש הישיבה, הגאון רבי אלחנן וסרמן וביקש לתרום סכום נכבד לישיבה. רבי אלחנן סירב לקבל את הכסף על אף מצבה הדחוק של הישיבה.

לאחר מכן הסביר רבי אלחנן את סירובו שאמנם מקבלים קרבנות מעכו"ם למזבח, אבל החזקת תורה שונה, בזה אין שייכות לעכו"ם.

(אור אלחנן ועיין בשו"ע יו"ד רנ"ד ב' וט"ז ד')

"והקרבתם מנחה חדשה לה" - סימן ליום מתן תורה, כי התורה צריכה להיות חדשה אצל האדם בכל יום - לא רצה ה' להגביל יום ידוע, לפי שצריך האדם שיהיה דומה לו בכל יום ויום מכל ימות השנה כאילו היום קיבלה מהר סיני.

כי באמת אמרו חז"ל (עירובין נד): שהתורה כל ההוגה בה מוצא בכל יום טעם חדש, על כן דין הוא שיהיה דומה אליו כאילו היום קיבלה מהר סיני, ואם כן כל יום הוא מתן תורה אצל ההוגים בה.

כדברי חז"ל (ספרי) שיהיו דברי תורה חדשים עליך ולא כדבר ישן שלבו של אדם קץ בו, שהרי באמת אתה מוצא בה חידוש בכל יום, לכן אין יום נתינתה מבואר בתורה יותר ממה שנרמז בהבאת מנחה חדשה, להורות שהתורה 'מנחה חדשה' בכל יום! (כ"ל יקר" פר' אמור כ"ג ט"ז, ספרי ואתחנן ו')